

1936-2023

LEONARD PIETRASZAK

Leonard Pietraszak – Bankier Kramer z dwóch „Vabanków” Juliusza Machulskiego i pułkownik Krzysztof Dowgird z „Czarnych chmur” Andrzeja Konica. Przeżył 86 lat.

Gdy w 1961 r. pojawił się na planie „Komediantów” Marii Kaniewskiej, o trupie wędrownych aktorów z XIX wieku, obecna w obsadzie Hanna Skarżanka spytała celowo za głośno: „Ładne toto jest, ale czy do grania?”. Okazało się, że tak ► 16

Leonard Pietraszak (1936-2023)

PRZEDWOJENNY AMANT

Zmarł popularny aktor Leonard Pietraszak – bankier Kramer z dwóch „Vabanków” Juliusza Machulskiego i pułkownik Krzysztof Dowgird z „Czarnych chmur” Andrzeja Konica. Przeżył 86 lat.

Jacek Szczerba

Ody pojawił się na planie „Komediantów” (1961) Marii Kaniewskiej, o trupie wędrownych aktorów z XIX wieku, obecna w obsadzie Hanna Skarżanka spytała celowo za głośno: – „Ładne toto jest, ale czy do grania?”. Okazało się, że tak.

Świetnie sprawdzał się w rolach wymagających noszenia munduru – stąd kapitan Wicherki w „Do krwi ostatniej” (1978) Jerzego Hoffmana, pułkownik Wareda w „Karierze Nikodema Dyzmy” (1980) Jana Rybkowskiego i Marka Nowickiego czy pułkownik Nałęcz w „Kronice wypadków miłosnych” (1985) Andrzeja Wajdy.

Gigantyczną popularność zapewniła mu rola pułkownika Krzysztofa Dowgirda, polskiego szlachcica w służbie elektora Prus Książęcych Fryderyka Wilhelma, w „Czarnych chmurach” (1973) Andrzeja Konica. Galopował na koniu, pojedynkował się na szable i szczęśliwie kochał w Elżbiecie Starosteckiej.

PRZYSTOJNY, O DIABELSKIM UROKU

W „Czterdziestolatku” (1974-1977) Jerzego Grucy był lekarzem Karolem Stelmachem, przyjacielem rodziny Karwowskich. Trudził się, jak zmienić w naturalnie brzmiącą kwestię dialogową długachne wywoady, przypominające raczej felieton, które pisał dlań scenarzysta Krzysztof Teodor Toeplitz.

Juliusz Machulski od razu wiedział, że to Pietraszak ma zagrać bankiera Kramera w „Vabanku” (1981): „Kojarzył mi się z Johnem Vernonem ze »Zbiega z Alcatraz« (1967) Johna Boormana. Obaj przystojni i sympatyczni, ale mają w sobie coś diabelskiego”. To Pietraszak zaproponował, żeby jego bohater pokazał kasiarzowi Kwincie (Jan Machulski) „ucho od śledzia”, co miało znaczyć, że jego bank jest nie do obrobienia. Pietraszak powrócił oczywiście w drugiej części „Vabanku”. Żałował, że nie powstała część trzecia.

Damską część widowni podbił także w roli Krzysztofa Kalinowskiego, którego żona (Anna Dymna) dziedziczy nierucho-

▲ Jako bankier Kramer w „Vabanku” (1981) Juliusza Machulskiego

FOT. EAST NEWS/
POLFILM

► W „Czterdziestolatku” jako Karol Stelmache, przyjaciel rodziny Karwowskich

FOT. ZYGMUNT JANUSZEWSKI/TVP/EAST NEWS

mość na Mazurach w serialu „Siedlisko” (1988) Janusza Majewskiego.

ŻYCIE W BIEDZIE

Urodził się w Bydgoszczy jako trzecie dziecko żołnierza Korpusu Ochrony Pogranicza. Był ulubieńcem matki. Dopiero rok po wojnie ojciec wrócił z Anglii w mundurze lotnika. Pietraszak zapamiętał jego radę: „Synu pamiętaj, zawsze miej dobrze wyczyszczone buty”.

Wychowywał się w biedzie. W książkowym wywiadzie rzece „Ucho od śledzia” (2015) wspomina, że, podczas okupacji, zostawiany sam w domu, tańczył na stole, żeby odegnać myszy i szczury. Próbował sił jako dziennikarz „Ilustrowanego Kuriera Polskiego”. Trenował boks, chodząc do szkoły z synami trenera Feliksa Stamma.

Ukończył Wydział Aktorski Szkoły Filmowej w Łodzi (1960), po czym został gwiazdą Teatru Polskiego w Poznaniu, gdzie zagrał m.in. Gustawa w „Ślubach pańieńskich” (1960), Romea, Cara w „Kordianie” (obie role w 1961), Mackie Majchra

(1962), Birbanckiego w „Dożywociu” (1962), Don Juana (1963) i Valmonta w „Niebezpiecznych związkach” (1964).

Po przenosinach do Warszawy w roku 1965 przyszły lata chudsze: w Teatrze Klasycznym (Fikalski w „Domu otwartym”, 1970) i w Teatrze Komedia (Morwicz w „Wilkach w nocy”, 1974). Hossa powróciła wraz z angażem do Ateneum w roku 1977. Tu był m.in. Fryderykiem Wilhelmem we „Fryderyku Wielkim” (1977) u boku Jana Świderskiego, Płatonem Zubowem, kochankiem Katarzyny II (Aleksandra Ślaska), w „Polonezie” (1981), Fortynbrasem w „Hamlecie” (1983), Łopachinem w „Wiśniowym sadzie” (1986), Rzecznikiem w „Fantazym” (1994), majorem Arnoldem w „Za i przeciw” (1995), Diderotem w „Libertynie” (2000) i Don Juanem (2001).

ROZMOWA Z HANSEM KLOSEM

Film też najpierw oferował mu drobne role, choćby jednego z uczniów w „Szata-

Juliusz Machulski od razu wiedział, że to Pietraszak ma zagrać bankiera Kramera w „Vabanku”: „Kojarzył mi się z Johnem Vernonem ze »Zbiega z Alcatraz« (1967) Johna Boormana. Obaj przystojni i sympatyczni, ale mają w sobie coś diabelskiego”

nie z siódmej klasy” (1960) Marii Kaniewskiej czy kolarza Kordeckiego w „Zawsze w niedzielę” (1965) Ryszarda Bera. Dzięki Konicowi to on w jedenastym odcinku „Stawki większej niż życie” – „Hasło” (1968) – jako Hubert Ornel z francuskiego ruchu oporu porozumiewał się z Hansem Klosem (Stanisław Mikulski) słynnym tekstem: „Najlepsze kasztany są na placu Pigalle”.

W „Znikąd donikąd” (1975) Kazimierza Kutza o oddziale „zdegenerowanych po wojnie AK-owcach” grał w rosyjską ruletkę z Jerzym Trelą. Jako inżynier Marek Kołodziejki, bohater „Wielkiego układu” (1976) Andrzeja J. Piotrowskiego, mścił się na kolegach z rodzinnego miasta, którzy skrzywdzili go przed laty, przy okazji uwodząc żonę jednego z nich (Małgorzata Braunek).

Był miłośnikiem psów i kolekcjonerem sztuki, zwłaszcza grafik Tadeusza Kulisiewicza i obrazów Jana Stanisławskiego. Z pierwszą żoną, poznaną w Poznaniu małarką, doczekał się syna Mikołaja. Potem został mężem aktorki Wandy Majerówny, współscenarzystki „Siedliska”. ●